

ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ ΚΟΥΚΟΥΒΑΓΙΑΣ

Μάρτιος 2019 | Τεύχος 40

Editorial

Μεγάλωσα παιδί της πόλης, ευτυχώς δίπλα σε βουνό, αλλά και πάλι αυτό δεν ήταν αρκετό για να νιώσω τη ζωή στη φύση ως παιδί. Έχοντας σταματήσει τον Οδηγισμό από τα Πουλιά, δεν είχα την ευκαιρία -ούτε και τη δημιουργησα- για να έρθω πιο κοντά στο δάσος.

Στην πρώτη μου Κατασκήνωση, ως Στέλεχος, στον Παρνασσό έπαθα σοκ! Είδα για πρώτη φορά τρυποκάρυδο, αλεπού να τρώει τους εντατήρες της σκηνής, μαύρα σκιουράκια να παίζουν στα κλαδιά, άκουσα τους ήχους του δάσους τη νύχτα, θαύμασα έναστρο ουρανό, κοιμήθηκα σε σκηνή!

Από τότε μέχρι και σήμερα, **βρίσκω ευκαιρίες** να είμαι στο βουνό, με Πουλιά ή χωρίς, και ευτυχώς ο Οδηγισμός μάς τις προσφέρει απλόχερα. Ακόμα και το πρώτο σαββατοκύριακο του Μαρτίου έκανα birdwatching στη λίμνη Κερκίνη!

Με τα χρόνια άρχισα να καταλαβαίνω τη σημασία της επαφής αυτής στην **ολοκλήρωση του ατόμου** και της προσωπικότητάς του. Έψαξα, διάβασα, συζήτησα και αναγνώρισα τη σημαντικότητα της φύσης στο **μεγάλωμα υγιών παιδιών**. Τελικά το έβαλα στόχο και βρέθηκα με την κατάλληλη Ομάδα και αποφασίσαμε κάτι να αλλάξει στη σχέση των Πουλιών με τη Φύση. Κάπως να έρθουμε πιο κοντά... Αυτά και άλλα πολλά έχουμε σχεδιάσει για τα επόμενα χρόνια για τον Κλάδο μας!

Κοιτώντας πίσω λοιπόν αναγνωρίζω πως ένα από τα πολύ σημαντικά δώρα του Οδηγισμού ήταν αυτό: η **επαφή με τη Φύση**. Αφήστε τον εαυτό σας να το χαρεί και περάστε το και στα παιδιά σας, στο Σμήνος! Είναι από τα πιο ουσιαστικά πράγματα που μπορείτε να κάνετε στην Ομάδα σας!

*Με ανοιχτά φτερά,
Δανάη Μπίσυλλα
Έφορος Κλάδου Πουλιών*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η κουκουβάγια προτείνει 2

Συμβαίνει στα πέριξ! 3

Η Κεντρική Ιδέα του Μήνα 4

#YellowTipsChallenge 6

Πετώντας... ακόμη πιο ψηλά! 7

Κάτι για σένα 8

ΜΗΝΙΑΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Σώμα Ελληνικού Οδηγισμού
Ξενοφώντος 10, 105 57 Αθήνα
Τηλ.: 210-3236548,
210-3235794
Φαξ: 210-3235526
www.seo.gr - seo@seo.gr

Κλάδος Πουλιών
klados.poulion@gmail.com
kladospoulion@seo.gr
[Facebook](#) | [Youtube](#) |
[Βοήθημα](#)

Επιμέλεια Τεύχους:
Ασημμένα Άνθη,
Σούλα Νταβάρα,
Μαριάννα Ραψωματώτη,
Έφη Σιδέρη

Γραφιστικά:
Μαριάννα Ραψωματώτη

Στοιχεία Εικονογράφησης:
www.freepik.com

Για το τεύχος αυτό διαβάσαμε:

Το άρθρο της Ελένης Σβορώνου [«Παιδιά στη φύση: απειλούμενο είδος»](#) στο ηλεκτρονικό περιοδικό «Ο αναγνώστης» [τελευταία πρόσβαση 19.02.2019]

Το άρθρο της Αλεξάνδρας Κοσμάριου [«Τί μπορεί να διδάξει η φύση στα παιδιά μας»](#)

Το άρθρο της Ευγενίας Χατζηαντωνίου [«Φύση: η ενεργητικότητά της στο παιδί»](#) στην ιστοσελίδα [www.paidiatros.com](#)

Το άρθρο για το μήνα [Μάρτιο](#)

Η κουκουβάγια προτείνει:

Ο Μάρτιος είναι ο τρίτος μήνας του έτους και διαρκεί 31 ημέρες. Αρχικά, ήταν ο πρώτος μήνας του δεκάμηνου Ρωμαϊκού ημερολογίου, λόγω της εαρινής ισημερίας. Πήρε το όνομά του από το θεό Άρη (Mars, Martius στα Λατινικά), που θεωρούνταν ο γενάρχης των Ρωμαίων. Ο Μάρτιος είναι επίσης ο πρώτος μήνας της άνοιξης, και αυτό σημαίνει ότι η Φύση σιγά-σιγά αλλάζει και μαζί της **αλλάζει και η διάθεσή μας**, γεμίζει χρώματα! Γι' αυτό λοιπόν, η Κουκουβάγια σκέφτηκε ότι δεν πρέπει να αφήσουμε ανεκμετάλλευτη την ευκαιρία και να βρεθούμε κοντά στη Φύση, που τόσο μας αρέσει, κι έχει να προτείνει τα εξής:

Στις περισσότερες πόλεις της Ελλάδας υπάρχουν **Ορειβατικοί Σύλλογοι** που διοργανώνουν δραστηριότητες όπως ορειβασία, αναρρίχηση, κανόε-καγιάκ κ.ά. Σίγουρα κάτι πρωτότυπο και πέρα από τα συνηθισμένα θα έχουν να προτείνουν και για τα Πουλιά! Αναλυτική λίστα με όλους τους Συλλόγους και τους τρόπους επικοινωνίας μπορείς να βρεις [εδώ!](#)

Αν πάλι ψάχνεις για κάτι... λιγότερο «extreme», τότε ψάξε μέσα στην πόλη σου ή κοντά σε αυτή. Όλο και κάποιο **πάρκο** θα βρεις που θα μπορέσεις να επισκεφθείς με το Σμήνος και να πραγματοποιήσετε τη Συγκέντρωσή σας. Για παράδειγμα, ο Βοτανικός Κήπος Σταυρούπολης στη Θεσσαλονίκη είναι μια πραγματική οάση πρασίνου έκτασης πέντε στρεμμάτων μέσα στην πόλη: ένας περιφραγμένος χώρος με εσωτερικές διαδρομές που δίνουν τη δυνατότητα στους επισκέπτες να παρατηρούν από κοντά τα φυτά και να έχουν πρόσβαση σε ειδικούς χώρους, όπως είναι οι Βραχόκηποι και ο Τριανταφυλλεύνας. Περισσότερες πληροφορίες μπορείς να βρεις [εδώ](#).

Ήξερες ότι μέσα στην πόλη ίσως υπάρχουν **«κρυφά» μονοπάτια** τα οποία μπορείς να ψάξεις και να εκμεταλλευτείς; Ένα από αυτά βρίσκεται στα Τρίκαλα: ξεκινάει από το κέντρο της πόλης με κατεύθυνση το Φρούριο. Ενώ περπατάς κάτω από τα τείχη του κάστρου, βρίσκεσαι παράλληλα μέσα στη Φύση. Η διαδρομή είναι σύντομη και στο τέλος της βρίσκεσαι μέσα σ' ένα μικρό πάρκο στο Φρούριο, το οποίο μπορείς να αξιοποιήσεις για τη Συγκέντρωσή σας.

Πολύ χρήσιμο και βοηθητικό για μια Συγκέντρωση στη Φύση ή μια εκδρομή μπορεί να σου φανεί το βιβλίο «Παιχνίδια και ασκήσεις στη φύση» από τον εκδοτικό οίκο ΣΑΛΤΟ. Περιέχει περίπου 200 ιδέες για παιχνίδια που δίνουν έμφαση στην επικοινωνία, στην εμπιστοσύνη και στη συνεργασία. Μάθε περισσότερα [εδώ!](#)

Να θυμάσαι ότι Φύση δεν σημαίνει απαραίτητα «παίρνω όλο το υλικό του Σμήνους μαζί μου» για τις δραστηριότητες που θέλουμε να εντάξουμε στη Συγκέντρωσή μας. Με **πολύ λίγα έως και καθόλου υλικά** μπορείς να βοηθήσεις τα Πουλιά να αποκτήσουν και να εφαρμόσουν γνώσεις για τη Φύση και το περιβάλλον. Κάτι τέτοιο είχαν την ευκαιρία να ζήσουν οι ομάδες Συνεργατών στη Συνάντησή τους, με πολύ διαφορετικό τρόπο απ' ό,τι συνήθως... Σε λίγο καιρό θα μπορέσεις κι εσύ να μάθεις περισσότερα, όπως έμαθε και η Κουκουβάγια και είναι πραγματικά ενθουσιασμένη!

Και μην ξεχνάς! Πριν τον Περίπατο, την Πορεία ή την Εκδρομή, καλό θα ήταν να έχεις προνοήσει για τα εξής:

- Καθόρισε την ώρα εκκίνησης και επιστροφής.
- Αν πρόκειται για Πορεία ή Περίπατο, υπολόγισε τη διάρκεια και τη δύση του ήλιου.
- Πάρε πληροφορίες από τη μετεωρολογική υπηρεσία για πρόγνωση καιρού.
- Πάρε τις απαραίτητες προφυλάξεις για περίπτωση κακοκαιρίας.
- Φρόντισε να ενημερώσεις τους γονείς για το είδος της δράσης.
- Διάβασε το Βοήθημα των Στελεχών [«Η Ζωή στο Σμήνος»](#) καθώς και το [«Πάμε εκδρομή - Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε»](#) για να προετοιμαστείτε τόσο εσύ και τα υπόλοιπα Στελέχη όσο και τα Πουλιά όσο το δυνατόν καλύτερα. Καλές περιπλανήσεις! Μην ξεχάσεις να μας στείλεις τις φωτογραφίες σας!

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

«Πήγα στο δάσος επειδή επιθυμούσα να ζήσω συνειδητά, να αντιμετωπίσω μονάχα τα ουσιαστικά της ζωής και να δω αν θα μπορούσα να μάθω όσα είχε να μου διδάξει.»

Χένρι Ντ. Θορό

Συμβαίνει στα πέριξ...

Μα τί μήνας και αυτός ο Φεβρουάριος! Τα είχε όλα. Συγκεντρώσεις, μεταμφιέσεις, έρωτες, αγάπες, γενέθλια. Κι επειδή, αναπόφευκτα, ο Φλεβάρης κινείται γύρω από δύο βασικές ημερομηνίες (14/2 και 22/2) δύο ημερομηνίες αγάπης και σκέψης, η σκέψη μας αυτό το μήνα ταξίδεψε με μια μοναδική χρονομηχανή όχι μόνο στο παρελθόν, στο παρόν και στο μέλλον (κάποιες στιγμές χαθήκαμε και στο χρόνο), αλλά ταξίδεψε και σε όλα τα Σμήνη της Ελλάδας. Ο καιρός και η Ωκεανίς δεν μας φοβίζον γιατί...
«Είσαι Πουλί αυτό μην το ξεχνάς τις δυσκολίες ξέρεις πως να περνάς, ακόμη και στη μπόρα εσύ χαμογελάς, είσαι Πουλί αυτό μην το ξεχνάς!». Έτσι, βγήκαμε εκτός Εστίας, χαρήκαμε τη Φύση και ταξιδέψαμε...

«Χωρίς εσένα γρανάζι δεν γυρνά, στη φιλία να δώσει «φτερά», για να πάει ψηλά!». Φέτος το πακέτο δραστηριοτήτων μάς προσκάλεσε να ηγηθούμε και να ζήσουμε τα 110 χρόνια περιπέτειας των Οδηγών όλου του κόσμου! Όλοι μας μπορούμε να ηγηθούμε επιλέγοντας να “διερευνήσουμε τρόπους για να ζούμε και να σκεπτόμαστε για τον κόσμο”. Άλλωστε η Ημέρα Σκέψης είναι μια ιδανική ευκαιρία για να μιλήσουμε για την παγκοσμιότητα της οργάνωσης και για να θυμηθούμε τις κοινές αξίες και τα κοινά οράματα και ιδανικά των Οδηγών όλου του κόσμου. Πολλά τα ταξίδια και σας παραθέτουμε ενδεικτικές φωτογραφίες από τα Σμήνη [Βούλας](#), [Βύρωνα](#) και [Καρδίτσας](#) (1)!

“Στο Σμήνος Κολλεγίου κάθε Παρασκευή, Φλαμίνγκο, Χελιδόνια, Παπαγάλοι, Αετοί, στο Δάσος παίζουν, τραγουδούν όλοι μαζί και τις Φωλιές τους στήνουν με χαρά πάρα πολλή.”

Τα Πρώτα και Δεύτερα Πουλιά του Σμήνους Κολλεγίου Ψυχικού (2) αφού ολοκλήρωσαν την Εκπαίδευσή τους, μαζί με την υπόλοιπη Φωλιά τους ετοίμασαν και κρέμασαν το έμβλημα τους στο Δάσος!

Το [2ο Σμήνος Κηφισιάς](#) (3) έζησε μια μοναδική περιπέτεια στη φύση. Άλλωστε η φύση κρύβει πολλά μικρά και μεγάλα μυστικά τα οποία αξίζει να ανακαλύψουμε με κάθε ευκαιρία! Ζωή στη φύση είναι και ένας από τους τρεις άξονες του Οδηγικού Παιδαγωγικού Προγράμματος και ένας υπέροχος τρόπος για να δούμε τα υπόλοιπα ζώα και φυτά του Δάσους των Πουλιών!

Τα Πουλιά του [1ου Σμήνους Αγριάς](#) (4) ήρθαν πιο κοντά στη φύση πραγματοποιώντας έναν περίπατο. Αξιοποιώντας το ιδανικό περιβάλλον και το μοναδικό χειμωνιάτικο σκηνικό τα πιο νέα Πουλιά της παρέας έδωσαν Υπόσχεση και πλέον όλα τα Πουλιά είναι έτοιμα για όμορφα και σταθερά βήματα, που θα τα βοηθήσουν να προσδεύσουν και να πετάξουν ακόμη ψηλότερα.

Ένα καινούργιο Τοπικό Τμήμα, παρέα με ένα “νεογνό” Σμήνος άνοιξαν τα φτερά τους για μοναδικές Οδηγικές περιπέτειες! Καλή αρχή στο [Τοπικό Τμήμα Εδιμβούργου](#)!

ΠΕΡΠΑΤΩ ΕΙΣ ΤΟ ΔΑΣΟΣ...

Η Κεντρική Ιδέα του Μήνα!

Περπατώ, περπατώ εις το Δάσος... μόνο στο Χαρούμενο Δάσος; Αν διαβάζεις αυτό το άρθρο, σημαίνει ότι είναι ήδη Μάρτης, επομένως τελειώνει και η 2η τριμηνία και σίγουρα έχεις ξεκινήσει προετοιμασίες για το Χαρούμενο Δάσος, μαζί με τον Αρχηγό της Κατασκήνωσης και τα Σμήνη που θα είστε μαζί.

Αν δεν έχεις στείλει ακόμα πρόθεση συμμετοχής σε κατασκήνωση, τότε κάλλιο αργά παρά ποτέ! Σε περίπτωση που είναι μια καινούρια πληροφορία-διαδικασία για σένα, τότε καλό είναι να ξέρεις ότι, για λόγους καλύτερης οργάνωσης, συνήθως μέχρι τέλος Φεβρουαρίου, κάθε Αρχηγός Σμήνους στέλνει στην Επιτροπή Κατασκηνώσεων την **πρόθεση συμμετοχής του Σμήνους του σε Κατασκήνωση**. Πώς γίνεται αυτό: Μπαίνεις στην ιστοσελίδα www.seo.gr, και στα τμήματα Διοίκησης και διαλέγεις την αγαπημένη Επιτροπή Κατασκηνώσεων. Στα Χρήσιμα Αρχεία, κατεβάζεις το αρχείο: Έντυπα για Αρχηγούς & Κατασκηνωτές- Κλ. Πουλιών. Συμπληρώνεις το σχετικό έγγραφο και βζιιν, το στέλνεις κατευθείαν στην ηλεκτρονική διεύθυνση: camp@seo.gr. Σύντομα θα επικοινωνήσει μαζί σου, ο Κλάδος Πουλιών!

Το πρώτο βήμα έγινε, οπότε σίγουρα το καλοκαίρι που έρχεται θα έχεις 7 ημέρες ζωής στη Φύση και στο Δάσος για σένα, τα Στελέχη σου και τα Πουλιά. Επτά ημέρες κάτω από τον ξάστερο ουρανό, ανάμεσα σε ζώα, έντομα, δέντρα κι αστερισμούς. Κάποιοι το έχουν ξαναζήσει, κάποιοι άλλοι όχι. Προβληματισμοί, ερωτήματα από γονείς και Πουλιά βομβαρδίζουν το κεφάλι σου και ένα αίσθημα αμφιβολίας σε πλημμυρίζει για αυτή την πρώτη φορά στο Δάσος. Ίσως και να τρέμεις τα μυρμήγκια, τώρα που το σκέφτεσαι καλύτερα...

Έχεις αναλογιστεί όμως ότι **όλα είναι θέμα συνήθειας και τριβής**; Και γιατί να είναι η στιγμή της Κατασκήνωσης η πρώτη φορά στο δάσος; Όταν θέλουμε να κατακτήσουμε κάτι, το κάνουμε σταδιακά, λίγο λίγο μέχρι να γίνει όλο δικό μας. Έτσι και στο δάσος για να νιώσεις άνετα μέσα σ' αυτό, που μας φιλοξενεί απλόχερα, πρέπει να το πλησιάσεις σιγά σιγά, με σταθερά βήματα.

Δεν χρειάζεται να κάνεις μεγάλη προετοιμασία, ούτε να σκέφτεσαι κάθε φορά πόσα πράγματα πρέπει να κουβαλήσεις για ένα Μεγάλο Παιχνίδι Φύσης. Βρες κοντινούς πράσινους χώρους, πάρκα, άλση, μικρά δασάκια και οργάνωσε μικρές πορείες ως εκεί. Ακόμα κι αν έχει λίγο κρύο, σίγουρα μπορείς να σκεφτείς μια σωστή εξάρτυση για Στελέχη και Πουλιά, όπως ακριβώς φτιάχνεις και την καλοκαιρινή εξάρτυση της Κατασκήνωσης.

Άλλωστε αν η Ζωή στη Φύση ήταν μόνο καλοκαιρινό "άθλημα" τότε δε θα υπήρχαν τόσοι πεζοπόροι, χειμερινοί κολυμβητές, κλπ.! Σκέψου απλά παιχνίδια και δραστηριότητες που όμως θα διεγείρουν το ενδιαφέρον για το Δάσος και **θα παρακινήσουν τα Πουλιά να το εξερευνήσουν μόνα τους**. Μην κόψεις και διακοσμήσεις χαρτάκια, τσόχες και όλα αυτά τα άπειρα υλικά, που κρύβουν τα κουτιά του Σμήνους, για να τους δώσεις μια γνώση που κρύβεται στο Δάσος. Αντίθετα, φρόντισε την επόμενη φορά το υλικό του Σμήνους να εμπλουτιστεί με μεγεθυντικούς φακούς, πυξίδες, κιάλια, φακούς.

Η επαφή με τη Φύση θα γίνει σε ένα δάσος, που γνωρίζεις ή που έχεις φροντίσει σίγουρα να επισκεφθείς νωρίτερα και να **αξιολογήσεις ως κατάλληλο**. Την πρώτη φορά, θέσε με τα Πουλιά όρια του χώρου εξερεύνησης, για να προσαρμοστείτε σιγά-σιγά. Παρατηρήστε, αγγίξτε τους κορμούς, ξαπλώστε στη γη, λερωθείτε με χώμα και γρασίδι. Ίσως κάποια Πουλιά ή και Στελέχη να μην νιώθουν άνετα να κάθονται στο νωπό χώμα. Σε κάθε εκδρομή, μέσα από την τριβή και την εξοικείωση αυτό θα αλλάζει και τελικά κανείς δεν θα φοβάται πια να έρθει σε επαφή με τη Φύση. Εξάλλου είναι στη φύση του ανθρώπου να μαγεύεται από την άγρια Φύση: κάθε παιδί είναι έτοιμο να νιώσει θαυμασμό για κάτι, όσο εκτεθειμένο και να είναι σε πληροφορίες, πηγές και μέσα. Να θυμάσαι ότι όλη αυτή η επαφή με τη Φύση δεν είναι απαραίτητη μόνο και μόνο για να φέρουμε εις πέρας το ΧΔ. Είναι και **προσωπική ανάγκη του καθενός** γιατί είναι κάτι που δεν υπάρχει πια στην ζωή μας. Οι εκδρομές, οι μικρές πορείες, το παιχνίδι στο δάσος - και όχι ένα Μ.Π. κόμπων, ασπρισμών μέσα στην Εστία μας - πετυχαίνουν απόλυτα τον στόχο του άξονα «Ζωή στη Φύση» που περιλαμβάνεται στο ΟΠΠ.

Βέβαια, εκτός από το να συνυπάρχουμε με τη Φύση, μεγάλη σημασία για το ΧΔ έχει τα Πουλιά **να μάθουν να μένουν μακριά από το σπίτι τους**. Από την αρχή της χρονιάς, οργάνωσε λοιπόν μια διανυκτέρευση στην Εστία. Έτσι, θα μείνετε για ένα βράδυ σε γνώριμο χώρο, που δεν είναι όμως το σπίτι, η ασφάλεια. Στη συνέχεια, προγραμματίσε ένα διήμερο μακριά από την πόλη σας, ώστε τα Πουλιά να συνηθίσουν σταδιακά την απόσταση και τελικά φτάνοντας στην άνοιξη, να απολαύσουν πραγματικά το προκατασκηνωτικό διήμερο μαζί με τα Σμήνη του ΧΔ. Εκεί, θα μπορέσετε να μείνετε για ένα βράδυ σε σκηνές και ο καθένας θα στήσει τη δική του μαζί με τους "συγκάτοικους"! Πουλιά και Στελέχη γνωρίζονται μεταξύ τους και δένονται. Γιατί εξί-

σου σημαντικό με την απόσταση και τον ύπνο, για να νιώσουν τα Πουλιά ανεξάρτητα και έτοιμα να μείνουν μακριά από το σπίτι τους, είναι και **οικειότητα που θα αναπτύξουν με τα Στελέχη**. Όταν δημιουργούνται στιγμές όμορφες και δυνατές μεταξύ Πουλιών και Στελεχών, διάσπαρτες στον χρόνο, τότε η εμπιστοσύνη μεταξύ τους μεγαλώνει και οι δυο πλευρές νιώθουν ασφάλεια. Τα Πουλιά γιατί ξέρουν ότι θα είσαι εκεί και θα τα βοηθήσεις σε ό,τι και αν χρειαστούν και εσύ γιατί νιώθεις σιγουριά για τα Πουλιά που έχεις απέναντί σου, για τα χαρακτηριστικά τους, τις ιδιαιτερότητές τους. Τέλος Μαΐου, θα έχετε ήδη εξοικειωθεί με τη ζωή στη Φύση για 2 ημέρες, θα έχετε μάθει πώς είναι να κοιμόμαστε σε σκηνή, τί μπορεί να χρειαστούμε στο ΧΔ, που δεν είχατε πάρει μαζί στο διήμερο και φυσικά έχετε κάνει νέους φίλους που ανυπομονείτε να δείτε το καλοκαίρι!

Είναι γεγονός ότι ο χρόνος που βρισκόμαστε σε ένα ΧΔ αντιστοιχεί στις ώρες μιας ολόκληρης Οδηγικής χρονιάς. Οπότε σίγουρα το ΧΔ αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι στην ζωή στο Σμήνος και σίγουρα κάτι πολύ δυνατό βιωματικά. Ίσως μετά απ' όλα αυτά να πεις: «Οκ, κατάλαβα! Ζω στη Φύση κατά τη διάρκεια της χρονιάς ώστε να είμαι προετοιμασμένος για το ΧΔ». Όντως, είναι μια καλή προετοιμασία ώστε να μην βρεθούμε ουρανοκατέβατοι σε ένα ξέφωτο ενός Δάσους στη μέση του καλοκαιριού. Δεν είναι όμως μόνο αυτό. Είναι κάτι παραπάνω για τα Πουλιά αλλά και για εμάς τους ίδιους. **Οι στιγμές στο Δάσος είναι ανάσα**, ηρεμία, ενέργεια, καθαρή σκέψη, βλέμμα που φτάνει μακριά- πέρα από μια οθόνη. Γι' αυτό, πάρτε το σακίδιό σας, μπείτε σε μονή γραμμή και ξεκινήστε για κάποιο μονοπάτι. Δεν θα αξίζει μόνο ο προορισμός... αλλά και η διαδρομή!

Συνεργάτης του μήνα

Η Αλέκα Μήτση, Εκπαιδεύτρια και Κατασκηνώτρια από το Τ.Τ. Ιωαννίνων, γνωστή επίσης και ως Άλεμιτς, Πίπη Φακιδουμάτη και Κουρκουμπέλα είναι μέλος της ομάδας Συνεργατών «Σαλιγκάρια» που ασχολούνται με τη Φύση, ανανεώνοντας και εκσυγχρονίζοντας τους τρόπους και τις δραστηριότητες με τους οποίους Πουλιά και Στελέχη μπορούν να βιώσουν αυτόν τον βασικό άξονα του Οδηγικού Παιδαγωγικού Προγράμματος, στο πλαίσιο της Κατασκηνώσης και όχι μόνο. Ως παλιά και έμπειρη Κατασκηνώτρια, η Αλέκα συνέβαλλε στην σύνταξη των επιστολών για την επικοινωνία με τα Σμήνη ενώ με την προθυμία που τη διακρίνει, προσφέρθηκε εκ μέρους της ομάδας της να συντάξει το άρθρο για τα οφέλη της ζωής στη Φύση που φιλοξενείται στο τεύχος αυτό!

Η Ζωή στο Σμήνος γίνεται ακόμα πιο εύκολη όταν βρίσκουμε **πρακτικές λύσεις** μόνοι μας στα θέματα που μπορεί να μας δυσκολεύουν. Σίγουρα όλοι έχουμε κάποια καλή πρακτική που μπορούμε να μοιραστούμε με τα Στέλεχη όλης της Ελλάδας! Στο **#YellowTipsChallenge**, κάθε Στέλεχος προτείνει μια καλή πρακτική που έχει εφαρμόσει στο Σμήνος, ανάλογα πάντα με τη θεματική του εκάστοτε τεύχους, και μετά δίνει τη σκυτάλη σε ένα άλλο Στέλεχος που θα μοιράζεται με όλους τους αναγνώστες των Νέων της Κουκουβάγιας μια δική του πρακτική, στο επόμενο τεύχος.

Με βάση τη θεματική αυτού του τεύχους **#ΠρωτότυποςΣταθμόςΜΠΦ**, μοιραζόμαστε μαζί σας τις παρακάτω πρακτικές σχετικά με το Μεγάλο Παιχνίδι Φύσης που έχει αποτυπωθεί πιο έντονα στη μνήμη σας!

«**Σοφό Πουλί, πότε θα ξαναπάμε στο Ποτάμι:**» Συχνή ερώτηση στον προγραμματισμό του Σμήνους από τα παλιότερα Πουλιά. Το Μεγάλο Παιχνίδι Φύσης, ναι συνήθως το έχουμε συνδυάσει με την Κατασκήνωση και με ξεχωριστούς σταθμούς, ανάλογα τις ανάγκες του χώρου ή της Κεντρικής Ιδέας. Η δική μου όμως αγαπημένη εμπειρία ήταν όταν με το Αρχηγείο μας αποφασίσαμε να κάνουμε ένα Μεγάλο Παιχνίδι Φύσης στο Ποτάμι, μια περιοχή με υπέροχη φυσική ομορφιά δίπλα σε ένα ακόμη πιο υπέροχο κελταριστό ρυάκι. Ήθελοντας να βοηθήσουμε τα Πουλιά να γνωρίσουν το άρθρο του Νόμου των Πουλιών «**Αγαπάω και προστατεύω τη Φύση**» με βιωματικό τρόπο, φτάνοντας στον χώρο, η κάθε Φωλιά παρέλαβε το δικό της «Κουτί Φύσης», όπου μέσα τους είχαμε δώσει ένα έντυπο με δραστηριότητες και με σκοπό μέχρι το τέλος της διαδρομής να το γεμίσουν με πολλά ενδιαφέροντα πράγματα. Τα Πουλιά ανακάλυψαν τους θησαυρούς της Φύσης και **έγιναν παρατηρητές** που συμμετείχαν στο παιχνίδι. Άρχισαν να παρατηρούν περισσότερες λεπτομέρειες καθώς προχωρούσαμε, να ακούνε και να ψάχνουν για νέα στοιχεία, να βιώνουν και να ζουν αυτήν την επαφή με τη Φύση αλλά και να ακουμπάνε, να λερώνουν τα χέρια τους και να φτιάχνουν εικόνες με την φαντασίας τους. (Σοφό Πουλί, ανακαλύψαμε μικρές γαρίδες... Να μέσα στο ρυάκι έλα να δεις!!!! Άκου πώς βουίζουν οι μέλισσες, πώς τραγουδάει το ρυάκι, να ένα μεγάλο φύλλο έγινε καράβι και ταξιδεύει, αυτή η πέτρα είναι γυαλιστερή και λεία...). Τα μάτια τους άρχισαν να λάμπουν με τις ανακαλύψεις τους και τα μάγουλα τους αναφλοκκίνησαν από την προσμονή για την επόμενη ανακάλυψη. Τα Πουλιά όχι μόνο ενθουσιάστηκαν από όλη τη διαδικασία, αλλά **ευαισθητοποιήθηκαν** για να προσέχουν και να φροντίζουν αυτόν τον ιδιαίτερο για τον τόπο μας πνεύμονα πράσινου και μαγευτικής ομορφιάς.

Για το επόμενο #YellowTipsChallenge, θα προ(σ)καλέσω την Έβελυν Μαντζουράνη από το Σμήνος Ν. Σμύρνης. Εσύ ποιες καλές πρακτικές θα μοιραστείς μαζί μας;»

Κατερίνα Ξ., Σοφό Πουλί στο Σμήνος Καρλοβάσου

«Με βάση την κεντρική ιδέα του τεύχους #ΠρωτότυποςΣταθμόςΜΠΦ, θα σας αφηγηθώ μια δική μου εμπειρία. Το 2008, στην πρώτη μου Κατασκήνωση ως Πουλί, παίξαμε ένα παιχνίδι που δεν θα ξεχάσω ποτέ! Ήταν ένα Νυχτερινό Παιχνίδι λίγο διαφορετικό από τα επόμενα που ήρθαν στη πορεία. Λίγο μετά την Κατασκήνωση, λίγα μέτρα, υπήρχε ένα δασάκι που είχαμε ξαναεπισκεφθεί το απόγευμα της ίδιας ημέρας. Το Μεγάλο Παιχνίδι έγινε εκεί. Ήταν η

πρώτη φορά που τα περισσότερα παιδιά ήρθαν σε επαφή με δυο βασικά στοιχεία, τόσο τη Φύση όσο και το σκοτάδι. Μέχρι να προσαρμοστούμε, ήταν λίγο δύσκολα. Υπήρχαν διάφοροι σταθμοί, απλοί μιας και βρισκόμασταν στο σκοτάδι, αλλά ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέροντες όλοι. Θεωρώ ότι μπορούμε να μιλήσουμε για Μεγάλο Παιχνίδι Φύσης αφού **είχαμε άμεση επαφή και αλληλεπίδραση με αυτήν**. Παίξαμε, κυλιόμασταν στο έδαφος, μαζεύαμε φύλλα και πέτρες. Όσο περνούσε η ώρα εξοικειωνόμασταν όλο και περισσότερο. Ήταν πολύ διασκεδαστικό, οι φόβοι είχαν φύγει. Ο σταθμός βέβαια που μας τράβηξε περισσότερο την προσοχή και με έκανε να τον θυμάμαι ακόμα και μετά από τόσο καιρό ήταν βέβαια ο τελευταίος σταθμός που βέβαια δεν ήταν ιδιαίτερα απαιτητικός. Ήταν ένας «ιστός αράχνης» όπου έπρεπε όπως είναι γνωστό όλη η ομάδα να περάσει προσεκτικά χωρίς να ακουμπήσει και να ακουστούν τα κουδουνάκια. Ο σταθμός μετά από λίγη ώρα ολοκληρώθηκε με επιτυχία από όλους. Το διαφορετικό δεν ήταν αυτό βέβαια! Το διαφορετικό ήταν ότι σε εκείνο το σημείο τελείωνε το δασάκι. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μην υπάρχουν αλλά δέντρα και εμπόδια μπροστά μας: αυτό που αντικρίζαμε μπροστά μας ήταν η γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου, φωτισμένη με όλα αυτά τα χρωματιστά φωτάκια. Έτσι το παιχνίδι μας τελείωσε πολύ όμορφα και είναι μια εμπειρία που έχει μείνει ανεξίτηλη σε όλους! Για το επόμενο #YellowTipsChallenge, θα προ(σ)καλέσω την Αγγελική Πάγκου από το Σμήνος Αμφισσας. Σίγουρα ακολουθείτε κάποιες καλές πρακτικές στο Σμήνος. Θα χαρούμε να τις ακούσουμε!»

Μαρία Τ., Σοφό Πουλί στο Σμήνος Ρόδου

Είναι γεγονός πως τα Μεγάλα Παιχνίδια Φύσης είναι αναπόσπαστο κομμάτι του Οδηγικού εκπαιδευτικού προγράμματος. Είναι όμως επίσης γεγονός πως ενώ στον Οδηγισμό έχω χρόνια ως παιδί, ως Στέλεχος έχω ενάμιση χρόνο, διάστημα στο οποίο μου δόθηκε ευκαιρία να συμμετάσχω σε ένα τέτοιο παιχνίδι μόνο μία φορά. Εντούτοις, συγκρίνοντάς το με τις παιδικές μου εμπειρίες, την θεωρώ αρκετά ιδιαίτερη. Στην κατασκήνωση λοιπόν, παίξαμε το ΜΠΦ με **εν κινήσει συνδυάζοντας το με μια μίνι πορεία**. Το όλο σκεπτικό ήταν ότι έπρεπε να βγούμε στο εγγύς δάσος για να κρυφτούμε από τον «κακό» της ιστορίας μας και η πορεία έκανε έναν μικρό κύκλο γύρω από τον κατασκηνωτικό χώρο, έτσι ώστε να επιστρέψουμε μόλις καταφέρουμε να ξεφύγουμε από τον κίνδυνο. Προφανώς και η τοποθεσία του χώρου βοήθησε να δημιουργηθεί η αίσθηση ότι βρεθήκαμε μακριά χωρίς να έχουμε φύγει πολύ από την κατασκήνωση, ενώ το σύνολο της μετακίνησης έδωσε μια καινούργια διάσταση στο παιχνίδι βυθίζοντας τα παιδιά πιο έντονα στον μύθο. Οι σταθμοί γίνονταν σε στάσεις και ταυτόχρονα εν πολλοίς για όλες τις ομάδες δίνοντας τους έτσι ευκαιρίες συνεργασίας αλλά και συναγωνισμού ενώ το σύνολο τους ήταν καθαρά μέσα στη Φύση. Πιστεύω πως τα παιδιά το χάρηκαν διπλά! Για το επόμενο #YellowTipsChallenge, θα προ(σ)καλέσω τη Βίκυ Πολίτη από το Σμήνος Κερατέας. Είμαι σίγουρος ότι οι καλές πρακτικές σας θα φανούν χρήσιμες και σε άλλα Σμήνη!»

Δημήτρης Η., Γαλάζιο Πουλί στο Σμήνος Ηλιούπολης

Πετώντας... ακόμη πιο ψηλά!

Η νέα μας στήλη, με τίτλο «Πετώντας...ακόμη πιο ψηλά!», θα μοιραστεί ιδέες σχετικά με το πώς θα μπορούσατε να στήσετε ένα διαφορετικό κάθε φορά πτυχιόκοιτι για το Σμήνος σας!

Το πτυχιόκοιτι είναι ένας μικρόκοσμος πληροφοριών και ερεθισμάτων που μπορεί να εξάψει τη φαντασία και τη δημιουργικότητα. Περιλαμβάνει υλικό τέτοιο που να βοηθάει τα Πουλιά να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις ενός Πτυχίου, που αποτελεί στοιχείο της Προόδου τους και το οποίο διαλέγουν τα ίδια μέσα από συγκεκριμένη διαδικασία και το παρουσιάζουν σε κάποιον ειδικό συναφούς αντικειμένου.

Αυτό το μήνα, θα επικεντρωθούμε στο **Πτυχίο του Εκδρομέα** και στο αντίστοιχο πτυχιόκοιτι. Ή μήπως ακόμα καλύτερα στο "δισάκι" του; Ή ίσως στο "σακίδιο" του; Γιατί να είναι ένα κοιτι που να γράφει απ' έξω «Πτυχίο του Εκδρομέα», όταν μπορεί να είναι ένα σακίδιο που θα βοηθά πρακτικά τα Πουλιά και στις απαιτήσεις του πτυχίου; Ή... Τί άλλο θα μπορούσε άραγε να είναι; Άνοιξες λοιπόν τις οδηγίες για το Πτυχίο του Εκδρομέα και βλέπεις ότι έχεις 7 απαιτήσεις, από τις οποίες τα Πουλιά πρέπει να κάνουν τις 6. Ας τις πάρουμε μια-μια προσεχτικά. Θυμίσου ότι οι προτάσεις που ακολουθούν είναι απλώς ενδεικτικές!

1. Να ξέρεις να φτιάξεις σωστά το σακίδιό σου.

- τί λες για έναν πλαστικοποιημένο «χάρτη» τακτοποίησης σακιδίου. Ιδανικό θα ήταν να αναφέρεται σε ξεχωριστά κομμάτια για **ποιο λόγο βάζουμε το κάθε πράγμα στο συγκεκριμένο σημείο**, ώστε τα Πουλιά να μπορούν να αντιστοιχίσουν τους λόγους με τα σχετικά σημεία.

- ανάλογα με το τί θα επιλέξεις ως πτυχιόκοιτι, μπορείς ίσως να έχεις ένα μικρότερο σακίδιο με κανονικά αντικείμενα ή μινιατούρες.

* Σημείωσε ότι η «λύση» βρίσκεται και μέσα στο βιβλίο **Βήματα στον Κόσμο!**

2. Να λάβεις μέρος σε τουλάχιστον δύο εκδρομές του Σμήνου σου (ημερήσιες ή διήμερες).

- ένας μίνι πίνακας ανακοινώσεων με σημείωμα που θα γράφει: «Έχεις ενημερωθεί για τις εκδρομές του Σμήνου;» και ένα ακόμη που θα γράφει: «Αν έχεις πάει, θυμίσου και πες μας τί ήταν αυτό που δεν είχες πάρει μαζί σου από την ατομική εξάρτηση. Τί σου έλειψε; Τί θα έπαιρνες ή δεν θα έπαιρνες ξανά μαζί σου;».

3. Να προετοιμάσεις το φαγητό σου για μια ημερήσια εκδρομή.

- ένα πιάτο διατροφής και φρούτα, λαχανικά από αφρώδες υλικό και σημαϊάκια καρφίτσωμένα με αναλογίες.
- εγχειρίδια διατροφής ή αφίσα ενημέρωσης.
- μίνι χαρακτήρας διατροφολόγου που να εξηγεί γιατί χρειαζόμαστε συγκεκριμένα τρόφιμα και σε συγκεκριμένες αναλογίες όταν βρεθούμε σε εκδρομή με πορεία, κλπ.

* Φυσικά υπάρχει όλο το υλικό από τη **Μέρα των Πουλιών 2018** που μπορεί να σου φανεί ιδιαίτερος χρήσιμο!

4. Να παρουσιάσεις τί πρέπει να φοράς σε μια εκδρομή, ανάλογα με το είδος και την εποχή.

- κατάλογος με κανονικό εξοπλισμό (ρούχα - παπούτσια) και σχετικές πληροφορίες
- εικόνες με σώμα παιδιού (με εσώρουχα) και διάφορα ρούχα, παπούτσια πλαστικοποιημένα ώστε να το "ντύσει" κατάλληλα. Ομοίως και το παλιό επιτραπέζιο το «Μιξ Μαξ» όπου κάθε παίκτης συνδυάζει σώματα με ρούχα.

5. Να μπορείς να περπατήσεις 2 χλμ. με χαμόγελο.

- χάρτης μονοπατιού που να γράφει: «Ξέρεις πόσο είναι τα 2 χλμ; Όταν γυρίσεις από την επόμενη σου πορεία, προσπάθησε να αποτυπώσεις τον δρόμο που έκανες και να σημειώνεις σε κάθε σημείο το πώς ένιωθες, αν μπορούσες να χαμογελάς, αν κουράστηκες, κλπ.»

- ένα παλιό μποτάκι πάνω στο οποίο είναι γραμμένη η πληροφορία «2 χλμ είναι περίπου 2000 βήματα. Το ήξερες ότι περίπου τόσα μπορείς να κάνεις και μέσα στο σπίτι σου από το δωμάτιο στο σαλόνι και από την κουζίνα στο μπαλκόνι;»

- εικόνες χαμογελαστών παιδιών μαζί με το ερώτημα «Τί σε κάνει να χαμογελάς; Σκέψου πώς μπορείς να το αξιοποιήσεις σε μια πορεία 2 χλμ.!».

6. Να ξέρεις πώς να συμπεριφέρεσαι στη Φύση κατά τη διάρκεια μιας εκδρομής και να αναφέρεις βασικούς κανόνες για την προστασία της.

- αφίσες από **συνθήματα χρονιαίς** σε σχέση με την προστασία της φύσης.

- τετράπτυχο με βασικές συμπεριφορές για πορεία ή μικρό εγχειρίδιο τσέπης για τη Φωλιά

- συμπεριφορές προς ζώα, δέντρα, φυτά που μας φιλοξενούν στο δικό τους σπίτι, το δάσος. Μπορείς να φτιάξεις τα αντίστοιχα ζώα και φυτά που μέσα σε φυσαλίδες τύπου κόμικ θα είναι σαν να σκέφτονται, πχ.: «Είμαι έντομο, πιο μικρό και από μια πέτρα και όταν με σηκώνεις ψηλά...»

- βιβλία και βοηθήματα όπως *Το βιβλίο των μικρών εξερευνητών* και *Η ζωή στην ύπαιθρο* ή φυλλάδια από οργανισμούς που ασχολούνται με την προστασία της Φύσης!

7. Να ξέρεις 3 τρόπους προσανατολισμού την ημέρα ή τη νύχτα.

- αντικείμενα που βοηθούν στον προσανατολισμό (πυξίδα, μπρελόκ με αστερισμούς με τρυπούλες που σχηματίζονται όταν ρίξεις το φακό πάνω τους και πίσω να γράφει χαρακτηριστικά στοιχεία του αστερισμού)

- ξυλινη πλάκα με καρφιά και οδηγίες για να σχηματίσουν τη Μεγάλη Άρκτο και τον Πολικό Αστέρα και επεξήγηση της σημασίας των αστερισμών αυτών για τον προσανατολισμό.

Στη Φύση... φυσικά! *

Τα τελευταία χρόνια δεκάδες μελέτες πραγματοποιήθηκαν για τα οφέλη που έχει ο άνθρωπος, και κυρίως τα παιδιά, από την επαφή τους με τη Φύση. Οι περισσότερες εκπονήθηκαν σε παιδιά ηλικίας δημοτικού και ο κάθε επιστημονικός τομέας διερεύνησε θέματα που άπτονται των ενδιαφερόντων του. Ιατρικές έρευνες επισημαίνουν τα οφέλη για την υγεία και τον ψυχισμό. Κοινωνικές έρευνες επισημαίνουν τις δεξιότητες που αναπτύσσονται. Παιδαγωγικές έρευνες εστιάζουν σε θέματα επίδοσης των μαθητών ενώ περιβαλλοντικές έρευνες εστιάζουν σε θέματα σεβασμού και προστασίας του περιβάλλοντος. Τα αποτελέσματα όλων, μα όλων των ερευνών, καταλήγουν στις ευεργετικές ιδιότητες της επαφής των παιδιών με τη Φύση!

Όλα τα παραπάνω, βέβαια, είναι γνωστά σε εμάς τους Οδηγούς. Άλλωστε η ζωή στη Φύση είναι ένας από τους τρεις άξονες του Οδηγικού Παιδαγωγικού Προγράμματος (ΟΠΠ). Και Φύση, ξέρετε, δεν είναι μόνο η κατασκήνωση. Είναι ο περίπατος κάτω από τη βροχή, είναι ο χιονοπόλεμος που θα παίξουμε με τα Πουλιά και τα κάστρα που θα χτίσουμε στις παραλίες! Επίσης, δραστηριότητες φύσης δεν είναι μόνο τα Μεγάλα Παιχνίδια Φύσης και οι καλές πρακτικές περιβαλλοντικής προστασίας. Είναι η παρατήρηση των πλασμάτων και των φυτών της, η εξοικείωσή μας με τους ήχους και τη σιωπή της αλλά και τα τρεχαλητά ανάμεσα στα δέντρα.

Πόσοι από εμάς όμως **τολμάμε να βγάλουμε τα Πουλιά στη Φύση** ανεξαρτήτως εποχής και καιρικών συνθηκών; Πόσοι τα αφήνουμε να ανέβουν στα δέντρα ή να σηκώσουν μια μεγάλη πέτρα για να δουν τί έχει από κάτω; Πώς θα αντιδρούσαμε, άραγε, αν τα Πουλιά αποφάσιζαν να πετάξουν τα παπούτσια τους και να αρχίσουν να περπατάνε ξυπόλητα ή να χώσουν τα χέρια τους στη λάσπη και μετά να σκουπίσουν τον ιδρώτα στο μέτωπό τους; Τί να είναι άραγε το πρώτο πράγμα που μας έρχεται στο μυαλό αν σκεφτόμαστε να το κάνουμε; Αγχωμένοι γονείς, κρυολογήματα και πυρετοί, εξανθήματα από αλλεργίες στα χόρτα, τσιμπήματα από διάφορα ζώδια, μικρόβια κλπ. Μάλλον τρομοκρατήσαμε αρκετά με όλα αυτά!

Σκεφτείτε, τώρα, κάποιον που θα μας έλεγε ότι έχουμε μία τελευταία ευκαιρία να επισκεφτούμε το δάσος της περιοχής μας ή έναν σημαντικό βιότοπο γιατί σύντομα θα εξαφανιστεί κάθε τι πράσινο για πάντα και δεν υπάρχει κάτι που μπορούμε να κάνουμε για να το αποτρέψουμε.

Οι πρώτες επιπτώσεις θα είναι αισθητικού τύπου και στη συνέχεια το γκρι τσιμέντο θα πάρει τη θέση του πράσινου. Το πολύχρωμο μωσαϊκό της Φύσης θα αντικατασταθεί από τις πολύχρωμες παλέτες των εργασιακών χρωμάτων και όλες οι εποχές θα έχουν ένα χρώμα, αυτό των πόλεων. Για τη συνέχεια, απλά δεν θα έχουμε ποτέ την ευκαιρία να μάθουμε πόσο σημαντική είναι η **αίσθηση ελευθερίας που αισθανόμαστε μέσα στη Φύση**. Όταν αφηρόμαστε στην ομορφιά της, όλοι οι περιορισμοί και οι κανόνες του αστικού περιβάλλοντος καταργούνται.

Ας μην ξεχνάμε όμως και άλλα σημαντικά οφέλη, όπως η ηρεμία, η ψυχική ευφορία, η γαλήνη και η χαρά που βιώνουμε, και εμείς οι μεγάλοι αλλά πολύ περισσότερο τα παιδιά, όταν απελευθερωνόμαστε από τους καθημερινούς ασφυκτικούς ρυθμούς. Χάρη στην επαφή με τη Φύση, παιδιά 8-10 ετών **αντιμετωπίζουν καλύτερα συμβάντα που προκαλούν στρες**, όπως διαζύγιο, πένθος, ασθένειες ενώ παράλληλα μειώνονται τα συμπτώματα του Συνδρόμου Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητα σε παιδιά 5-12 ετών. Περαιτέρω, έρχεται και η παρατήρηση της φυσικής εξωτερικής πραγματικότητας και η εξοικείωση με τα φυσικά φαινόμενα, καθώς ό,τι μαθαίνουν τα παιδιά είναι μέσω βιβλίων, οπτικοακουστικών μέσων και μουσείων. Πώς όμως θα μπορέσουν να αναπτύξουν και τις άλλες αισθήσεις τους όπως, την αφή, την όσφρηση και τη γεύση αν όλα περνούν μέσω της οθόνης; Μέσα στη Φύση επίσης, τα παιδιά αποκτούν νέες εμπειρίες, εικόνες και ερεθίσματα. Το παιχνίδι στη φύση είναι λιγότερο δομημένο κι έτσι χρησιμοποιούν τη φαντασία τους ενώ παράλληλα ασκούν και το σώμα τους.

Αν κάθε παιδί δεν περάσει **μια στιγμή εμπάπτιση στο θαύμα του Όλου** που αποπνέει η Φύση, αν δεν νιώσει μέρος ενός μεγαλύτερου κόσμου και ένα αίσθημα συγγένειας με άλλες μορφές ζωής, θα μάθει να ακούει μόνο τον εαυτό του και τον εσωτερικό του θόρυβο. Ίσως τελικά αυτός είναι και ο μόνος δρόμος για να προστατεύσουμε ό,τι έχει απομείνει από τη Φύση και να δημιουργήσουμε για τα Πουλιά ουσιαστικές ευκαιρίες τόσο για προσωπική ανάπτυξη όσο και επιθυμία για προσφορά. Αντί μιας ακόμη Συγκέντρωσης στην Εστία μας λοιπόν, για το πράσινο που χάνεται, για την οικολογία και την ανακύκλωση ας πάμε στο κοντινότερο δάσος να παίξουμε. Έτσι, χωρίς πρόγραμμα... κι **εκεί να τα μάθουμε όλα!**

* Ευχαριστούμε την Αλέκα Μήτση της ομάδας Συνεργατών «Σαλιγκάρια» για το κείμενο.

